

Nr 217.

Av herr **Andersson, Karl Andreas**, och herr **Svensson, Isak**, i
*anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försvars-
 väsendets ordnande.*

Uti Kungl. Maj:ts proposition nr 50 angående försvarsväsendets ordnande föreslås att nuvarande Västgöta och Bohusläns regementen sammanslås till ett regemente, benämnt Västgöta-Bohus regemente, med förläggning i Vänersborg. Skenbart innebär detta förslag en sammanslagning av två regementen, — men reellt en indragning av Bohusläns regemente, då nämligen Kungl. Maj:ts förslag innebär att förläggningsorten flyttas från Uddevalla till Vänersborg.

Ehuru vi anse att starka skäl tala för bibehållande av Bohusläns regemente såsom självständigt truppförband, finna vi oss likväl under förutsättning att den kungl. propositionen i huvudsak vinner riksdagens bifall icke kunna yrka avslag på den ifrågasatta »sammanslagningen», men förmena det vara felaktigt att förlägga det nybildade regementet till Vänersborg.

Kungl. Maj:ts skäl härför återfinnas å sid. 28 i den kungl. propositionen, och i första hand hava vi alltså vid hävdande av denna vår avvikande mening att hålla oss till dessa.

Sålunda angives, att det vid övervägandet av frågan, vilka truppförband som skola indragas, gäller att tillse, att de olika truppförbanden erhålla en sådan förläggning, att deras mobilisering kan försiggå med erforderlig snabbhet och säkerhet, ävensom att förläggningsorterna må bliva i möjligaste mån tryggade.

Det angives icke från vilka trakter det nya regementet skall rekryteras, men enligt vad vi erfarit torde det komma att ske från Bohuslän och en ringa del av Västergötland med Vänersborg på gränsen av det tilltänkta inskrivningsområdet.

Redan en blick på kartan synes oss ofrånkomligt giva vid handen, att Bohusläns regementes nuvarande förläggningsort, Uddevalla, är den centralaste och lättast tillgängliga mobiliseringsplatsen. Hit föras de värnpliktige direkt med statsbanan från såväl norra som södra Bohuslän; hit föras de värnpliktige från de stora öarna Orust och Tjörn och från hela Bohuslänska skärgården likaledes direkt med ångbåtsförbindelser genom såväl norra inloppet, norr om Orust, som södra inloppet från Marstrand, söder om Orust och Tjörn. Det fåtal värnpliktiga, som bo på andra sidan om Vänersborg från Uddevalla räknat, föras likaledes medelst Uddevalla—Vänersborg—Herrljunga järnväg direkt till Uddevalla, ehuru väglängden för dessa givetvis blir längre än till Vänersborg med en större tidsutdräkt av endast cirka 45 minuter. För den ringa del av värnpliktiga, som eventuellt forslas med

Bergslagsbanan från viss del av Västergötland söder om Öxnared, erfordras visserligen inväxling på U. V. H.-järnväg i Öxnared, men enahanda blir förhållandet för dessa vid mobiliseringsortens förläggning till Vänersborg. Bli förläggningssorten Vänersborg, komma i själva verket endast de värnpliktiga, som äro bosatta invid U. V. H.-järnväg, att erhålla direkt förbindelse med mobiliseringsplatsen.

I fråga om vinnande av snabbhet vid mobiliseringen torde Uddevalla alltså utan tvivel vara den lämpligaste förläggningssorten av dessa två.

Och det torde böra tilläggas, att Vänersborg på grund av sitt läge är den ort inom det tilltänkta inskrivningsområdet, som kommer att medföra de största kostnaderna för de värnpliktigas in- och utryckning.

Beträffande säkerheten och förläggningssortens trygghet framhålla vi, att Uddevalla är beläget cirka 4 mil in från havet, skyddat genom lätt spärade infartsleder och praktiskt taget icke beskjutbart från havet, därest en fientlig flotta, skulle uppträda på denna kust. För anfall från luften torde det icke spela någon roll, om regementet är förlagt till Vänersborg eller Uddevalla. Ur säkerhetssynpunkten synes därför icke något kunna erinras mot regementets förläggning till Uddevalla. I alla händelser är Uddevalla ur säkerhetssynpunkt långt bättre beläget än exempelvis Kristianstad, Halmstad, Gävle, Umeå, å vilka platser Kungl. Maj:t föreslår regementsförläggning.

Vidare må framhållas, att vid bedömandet av förläggningssorterna ur mobiliseringssynpunkt hänsyn bör tagas jämväl till deras belägenhet ur synpunkten att erhålla skydd för landgränser och kuster. Vi förmena det vara uppenbart, att inga trupper bättre kunna tjänstgöra till skydd för Bohuslänska kusten och västra Sveriges handelscentrum, staden Göteborg, än länets egen befolkning, som ingående känner alla dess vinklar och vrår till lands och till havs. Inga trupper kunna bättre röra sig i Bohusläns kuperade terräng och bland dess kala klippor än det manskap, som där vuxit upp. Erfarenheterna från fredliga krigsövningar ha härom givit övertygande bevis. I detta sammanhang må det tillätas oss framhålla, att om, som ofta sagts, vårt försvar framför allt skall vara ett neutralitetsförsvar, så måste väl häruti ofrånkomligen ingå ett skyddande av våra kuster.

Såsom en faktor av betydelse framhålles vidare de olika förläggningssorternas beskaffenhet ur utbildningssynpunkt. Bohusläns regemente förfogar vid Uddevalla över en synnerligen omfattande terräng. Till kronan överlät staden vid regementets förläggning dit följande egendomar: 1 mantal Samneröd, innehållande 35 har 30 ar åker, 245 har 31 ar avrösningsjord, 2 har 78 ar impedimenta; landeriet Adlersborg om 4 har 81 ar inrösningsjord, 63 ar avrösningsjord, och 16 ar impedimenta samt landeriet Baggeby om 7 har 48 ar inrösningsjord 4 har 34 ar avrösningsjord och 10 ar impedimenta. Kronan inköpte sedan av given anledning viss mark för förläggning av själva kasernerna, och har jämväl efteråt inköpt visst område om 14 har i ytterterrängen. Sålunda uppgår regementets sammanlagda ägande areal frånsett själva kasernområdet till 314 har och 91 ar. Därtill kommer att regementet

enligt avtal med staden äger att för sina övningar kostnadsfritt förfoga över staden tillhöriga, med Samneröd sammanhängande, betydande utmarker, ävensom att regementet förfogar över den gamla, kronan fortfarande tillhöriga, mötesplatsen Backamo, där åtskilliga byggnader och förråd finnas kvar och dit vissa övningar även förläggas. Med för handexercisen tillräckliga övningsfält förfogar regementet över för terrängövningar sällsynt omfattande och för övningar av olika art lämpliga områden ävensom över synnerligen goda skjutbanor. De goda vitsord, som vid inspektioner kommit regementet till del under dess förläggning i Uddevalla, vittna icke blott om skicklig utbildning, från befälets sida utan också uppenbarligen om de lokala förhållandenas lämplighet för en rationell utbildning.

I den kungl. propositionen framhålles med all rätt de värnpliktiges intresse att få fullgöra sin värnplikt så nära hemorten som möjligt. Om vårt antagande, att det ifrågasatta Västgöta-Bohusregementet kommer att rekryteras huvudsakligast från Bohuslän och en ringa del av Västergötland är riktigt — då blir ofrånkomligt Uddevalla den lämpligaste förläggningsorten för tillgodoseende av detta intresse. Detta skulle i ännu högre grad bliva fallet, om, såsom icke torde vara uteslutet, sydliga delen av Dalsland, som genom Uddevalla—Lelången-banan har sin naturliga förbindelse med Uddevalla, införlivades med inskrivningsområdet.

Det må vidare framhållas, att om Vänersborg blir förläggningssort, kommer det egendomliga att inträffa, att Göteborgs och Bohuslän, trots att det är ett av rikets folkrikaste län, skulle bliva utan förläggningssort för infanteri, under det att Älvsborgs län skulle få två dylika förläggningssorter.

Att detta för de värnpliktiga kommer att medföra betydande olägenheter, torde vara uppenbart. Sålunda kan i detta avseende påpekas, att möjligheterna för befolkningen i skärgårdsområdena att begagna kortare uppehåll i militärövningarna för besök i sina hem minskas betydligt vid en förläggning till Vänersborg i jämförelse med Uddevalla.

Måhända torde i detta sammanhang jämväl böra framhållas, att Bohusläns regementes kaserner äro i utmärkt skick. Att kasernerna i Vänersborg givit anledning till åtskilliga bekymmer på grund av uppkomma bristfälligheter, torde vara riksdagen bekant.

I den kungl. propositionen framhålles, att de lokala intressena, som äro förknippade med vederbörande truppförbands förläggning, böra beaktas. Om härmed avses de intressen, som de särskilda orterna kunna hava ur ekonomisk synpunkt av regementsförläggningen, så är det givet, att detta intresse gör sig gällande å alla orter, i Vänersborg, lika väl som i Uddevalla. Men det torde kanske få framhållas, att medan Vänersborg gynnas av flera statsinstitutioner såsom länsstyrelse, riksbank, fullständigt högre allmänt läroverk och andra statliga inrättningar, så finnes icke någon sådan institution i Uddevalla, där t. o. m. gymnasiet bekostas av staden. Ur denna synpunkt, om den är rätt uppfattad, ligger det icke något orimligt uti regementets förläggning till Uddevalla. Enligt vårt förmenande böra emellertid de olika städer-

nas ekonomiska intresse av förläggningen icke tillerkännas någon avsevärd betydelse. Då vi yrka på regementets förläggning till Uddevalla, se vi frågan ur försvarets synpunkt och ur de värnpliktiges synpunkt och vi veta, att vår uppfattning i dessa avseenden sammanfaller med i sakfrågan väl initerade militärers åsikter.

Slutligen framhålles i den kungl. propositionen de gamla truppförbandens traditioner såsom ett skäl för sammanslagning — till namnet — av två regementen vid det enas indragning. Både Västgöta regementet och Bohusläns regemente ha gamla vackra traditioner. Västgöta regementet antagligen äldre anor, eftersom Bohuslän först år 1658 blev svenskt — men inte kan väl detta förhållande tillerkännas någon som helst betydelse för frågan om *platsen* för en regementsförläggning. — Och dessutom må i detta sammanhang erinras om, att Västgöta regemente för länge sedan undergått sin förvandling, då det icke blott förflyttats från sin gamla förläggningssort Axvall, utan helt inträtt i det forna Västgötadals regementes områden och funktioner, endast till namnet kvarstående såsom »Västgöta» regemente.

Däremot torde vid fråga om regementsförläggning och indragning av truppförband det böra tagas skälig hänsyn till huruvida de ledigblivna kasernerna kunna användas för något statligt ändamål med hänsyn till förut å platsen befintliga statsinstitutioner. Vi förmäna att kasernerna i Vänersborg ur sådan synpunkt skulle kunna komma till god användning.

Slutligen kan påpekas, att Kungl. Maj:t — att döma av departementschefens uttalande, att det givetvis icke vore uteslutet, att det vid genomförandet av den föreslagna truppförbandsindragningen kunde beträffande förläggningssorterna finnas erforderligt att företaga vissa jämkningar — ej heller synes vara främmande för, att ändringar kunna komma att göras i Kungl. Maj:ts förslag till förläggningssorter.

I anslutning till vad vi sålunda tillåtit oss anföra, få vi hemställa,

att riksdagen — i händelse den föreliggande kungl. propositionen i vad den rör arméns organisation i huvudsak vinner riksdagens bifall — måtte besluta den ändring i densamma, att Västgöta-Bohus regemente förläggas till Uddevalla.

Stockholm den 20 mars 1925.

K. A. Andersson.

Isak Svensson.